

Octavian C. Tăslăuanu - personalitate marcantă pentru istoria conservării și restaurării din România

Mirel BUCUR*

Among the illustrious figures who have worked in the Transylvanian Association for Romanian Literature and Romanian People's Culture (ASTRA), Octavian C. Tăslăuanu is known for his work as a writer, journalist and politician, but much less known is the significant contribution at what means early scientific conservation in our country. The article highlights the outstanding work that initiated it and deployed it after scientific principles, a result of serious documentation, as custodian of the Association Museum.

Keywords: Octavian C. Tăslăuanu, ASTRA, thematic structure, conservation, treatment

Cuvinte cheie: Octavian C. Tăslăuanu, ASTRA, structura tematică, conservare, expoziție, tratament

Este un lucru cunoscut faptul că în 1861 (între 23 octombrie - 4 noiembrie) a fost înființată la Sibiu Asociația Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român (ASTRA) precum și rolul însemnat în emanciparea culturală și politică a românilor din Transilvania. După demersurile de înființare a Asociației, cei 212 membri înscriși s-au întâlnit în prima ședința inaugurală, la Sibiu, în ziua de 23 octombrie 1861. În urma alegerilor, mitropolitul Andrei Șaguna devine președintele Asociației, Timotei Cipariu - vicepreședinte și George Bariț - secretar. Adevăratele țeluri urmărite de Asociație erau conturate din prima zi: dorința fierbinte să fim o singură națiune. Formal ASTRA s-a constituit ca o societate de tip academic, după modelul societăților existente deja la națiunile învecinate. Însă de la înființare, Asociațiunea „a luptat permanent împotriva politicii de deznaționalizare a românilor, punând bazele unei mișcări de revigorare a conștiinței naționale și militând pentru ridicarea poporului prin cultură. Asociațiunea a dus o luptă continuă pentru câștigarea drepturilor românilor transilvăneni, aflați sub ocupație habsburgică până în 1867, iar apoi sub ocupația Imperiului Austro-ungar. Ținta majoră a ASTREI, de la înființare și până în zorii secolului al XX-lea, a fost unificarea culturală a românilor, pentru ca mai apoi să poată fi înfăptuită și unificarea statală” (<http://www.bjastrasibiu.ro/istoric.htm> 23.03.2013).

În cadrul Astrei s-a concentrat la sfârșitul secolului al XIX-lea elita intelectuală a românilor transilvăneni: George Bariț, Timotei Cipariu, Andrei Șaguna, Ion Pop-Reteganul, Ioan Pușcariu, Miron Cristea, Vasile Goldiș, Onisifor Ghibu, Octavian Goga. Secretarii Asociațiunii, care și-au desfășurat activitatea la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea au fost Corneliu Diaconovici, Octavian Tăslăuanu și Andrei Bărseanu. Sub îndrumarea lui Corneliu Diaconovici va apare *Enciclopedia Română* în trei volume între 1898 și 1904 lucrare ce va îndeplini multă vreme o funcție bivalentă, culturală și politică. Din 1906, secretar administrativ al ASTREI este Oct. C. Tăslăuanu, care alături de poetul Octavian Goga, are sub supraveghere revista *Luceafărul* subintitulată „Revistă ilustrată pentru literatură și artă”. Apărută mai întâi la Budapesta, în 1902, revista își mută sediul la Sibiu în 1906, pe strada Schewis nr. 2, an ce coincide cu alegerea sa în funcția de secretar al ASTREI. Primul număr apărut la Sibiu a fost nr. 17-18 din 15 octombrie, *Luceafărul* devenind „oginda vie a spiritului de creație ardelean”.

În fapt, Asociațiunea a urmărit extrem de riguros un obiectiv formulat în statutul de înființare, acela de a sluji „înaintarea literaturii române și cultura poporului român în deosebitele ramuri prin studii, elaborare și editare de opuri, prin premii și stipendii pentru diferitele specialități de știință și arte și alte asemenea”.

Odată cu întemeierea ASTREI, a luat ființă și Biblioteca Asociațiunii. Primul sediu al acesteia a fost o cameră din clădirea Seminarului Diecezan, aflat pe str. Cisnădiei (azi N. Bălcescu), nr. 7. Dacă, la început, biblioteca număra 195 de volume, prin acțiunile întreprinse de Asociațiune - donațiile succesive ale marilor cărturari (T. Cipariu, G. Barițiu, Andrei Mureșanu, Gh. Tăutu, Zaharia Boiu, A. T. Laurian, Al. Papiu Ilarian, Iacob Mureșanu, Pavel Vasici, V. A. Urechia, B. P. Hașdeu, Titu Maiorescu,

*lect. univ. dr., Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu; e-mail: mirel_bucur@yahoo.com, mirel.bucur@ulbsibiu.ro

Gh. Sion, Mihail Kogălniceanu, I. Micu Moldovan), existența unor relații de schimb cu societăți științifice din București, Iași, Viena, Roma, Budapesta, precum și creșterea constantă a fondului de publicații prin *Columna traiană*, *Concordia*, *Românul*, au dus la o creștere a volumului de carte și periodice, necesitatea unui spațiu corespunzător (mai mare) devenind tot mai acută. Pe de altă parte, proiectul viitorului Muzeu al Asociațiunii, accentuează această problemă astfel încât, în cadrul Adunării Generale de la Mediaș din 27-28 august 1897, se hotărăște construirea Palatului ASTREI, care urma să adăpostească biblioteca, muzeul și sediul Asociațiunii. Corneliu Diaconovici a prezentat în cadrul Adunării Generale, o propunere motivată privind ridicarea unei „Case naționale” ce va cuprinde și un muzeu etnografic (Gangolea 2002, p. 245). Acest moment însă a fost pregătit și sprijinit de George Barițiu (Opriș 2002, p. 269) încă din primii ani de după înființarea Asociațiunii, din anul 1861, când au fost organizate primele expoziții cu caracter etnografic, expoziții ce au adus în prim-planul publicului larg meșteșugurile specifice țăranilor români: Brașov - 1862, Sibiu - 1881, 1902 (Grama 2002, p. 86-87).

Pentru planul noii clădirii a fost lansat un concurs la care au participat 24 de proiecte, ce au fost supuse spre avizare Reuniunii arhitecților din Viena. Pe primele locuri s-au situat proiectele arhitecților Aladar Baranyai, Marton Akos, Zoltan Reiss și Fr. Faludi. Construcția pe care o putem vedea și azi, urmează planurile primului arhitect (Aladar Baranyai), cu rezolvări ale fațadei inspirate din proiectele celorlalți arhitecți premiați. Costul construcției care s-a ridicat la 158.426 coroane și 97 fileri, a fost suportat din contribuția publică a românilor (Avram, Crișan 1983, p. 129). Edificarea acestei construcții și înființarea Muzeului la Sibiu în anul 1905, aduce un plus de entuziasm care se traduce prin înregistrarea unor donații de manuscrise, cărți vechi românești, documente de o valoare inestimabilă. S-a întocmit un nou regulament de funcționare a bibliotecii. În această clădire a activat prima sala de teatru în limba română din Transilvania. Inaugurarea palatului are loc la 19 august 1905, în cadrul unor manifestații naționale, Muzeul Asociațiunii fiind amenajat în spațiile de la etajul întâi al palatului, expoziția cuprinzând un fond de 3.000 de piese. Chiar dacă nu au fost prevăzute fonduri cu destinație specială pentru achiziții, conservarea exponatelor și asigurarea cu personal de specialitate, încă de la redactarea Regulamentului expozițiilor conceput în 12 puncte de Comitetul Central al ASTREI apar o serie de precizări care constituie de fapt preocupări de conservare preventivă într-un stadiu incipient. Acestea se referă la condițiile în care trebuie să se facă transportul obiectelor, la eliminarea pericolului incendiilor și la regimul de vizitare al expoziției.

În raportul asupra activității Asociațiunii în anul 1907, desfășurat la Șimleu, Octavian C. Tăslăuanu menționează succint - în comparație cu datele despre activitatea financiar contabilă sau despre tinerii scriitori - că „Muzeul Asociațiunii s-a îmbogățit cu obiecte destul de puține, parte cumpărate, parte dăruite. Adunarea generală a și decis angajarea unui custode al Muzeului, care să îngrijească de aranjarea și înzestrarea lui” (Tăslăuanu 1908, p. 413).

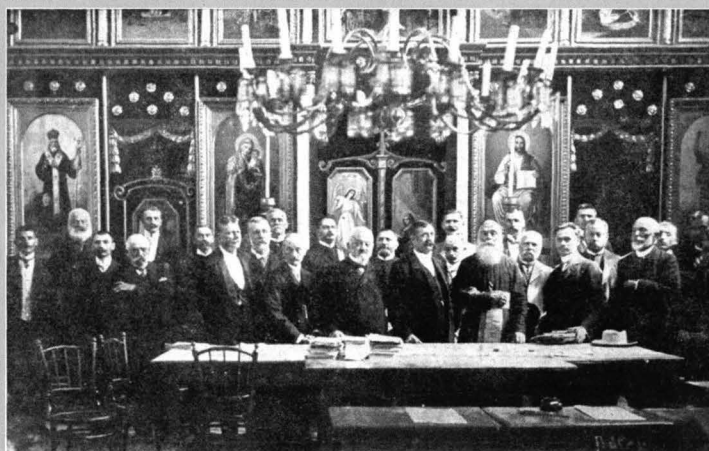

Fig. 1. Adunarea generală anuală din 7- 9 august 1908. Fotografie din Biserica Greco Catolică din Șimleu. (După *Luceafărul*, Anul VII, Nr. 17, Sibiu, 1 Sept. 1908, p. 407)

The annual general meeting of August 7-9, 1908. Photo from the Greek Catholic Church in Șimleu. (After *Luceafărul*, year VII, no. 17, Sibiu, 1 Sept. 1908, p. 407)

De fapt, primul custode care trece la organizarea și catalogarea sistematică și, mai apoi, la conservarea activă a patrimoniului muzeal al ASTREI, este chiar semnatarul acestui raport, care, începând cu anul 1908, se documentează la câteva mari muzee ale vremii.

Octavian Codru Tăslăuanu s-a născut în Bilbor (Harghita) la 1 februarie 1876, a murit la 22 noiembrie 1942 București și este înmormântat în cimitirul Bellu. Nu vom face o incursiune în biografia sa deoarece Biblioteca ASTRA în numărul 15 al seriei *Personalia* publică o biobibliografie care ne prezintă suficient de amănunțit viața și activitatea lui Octavian Codru Tăslăuanu (Țipu 2007). Cu toate acestea în această lucrare nu sunt menționate nici un fel de date legate de activitatea depusă în calitate de custode al Muzeului Asociațiunii. Aceste aspecte sunt cele la care ne vom referi în cele ce urmează.

În *Raportul general* publicat în nr. 2 din aprilie-iulie 1908, în revista *Transilvania* referirile sunt puține, de fapt o enumerare aproximativă a pieselor care intră în colecție și formularea unei îngrijorări cu privire la dezvoltarea muzeului: „înzestrarea Muzeului «Asociațiunii» înaintea cu greu, în lipsa mijloacelor materiale. Sperăm însă că aranjându-se expoziții etnografice din prilejul adunării lor generale, cum s'a făcut la Șimleu, vom reuși să câștigăm o parte din obiecte pentru Muzeul «Asociațiunii»” (Sterca, Tăslăuanu 1908, p. 31-32).

Un an mai târziu în aceeași revistă, Tăslăuanu identifică începutul Muzeului Asociațiunii la 1905, anul „când s-a și inaugurat palatul Muzeului din Sibiu, aranjându-se, din acest prilej, splendide serbări culturale și o expoziție istorică culturală și etnografică, unică în felul ei pentru noi Români din Ungaria” (Tăslăuanu 1909a, p. 59), dar remarcă în continuare „Mulți își închipue, pesemne, că isprăvind-se clădirea pompoasă de lângă parcul orașului Sibiu, pe care s'a scris, cu litere aurite, «Muzeul Asociațiunii», s'a ajuns scopul de a dovedi tuturor căți se perândează prin acest oraș, că poporul românesc din Ungaria e un popor ajuns la acel grad al civilizației și al conștiinței de sine, când înțelege importanța unui Muzeu pentru desăvârșirea vieții sale naționale” (Tăslăuanu 1909a, p. 59).

„E vremea să punem cruce închipuirilor deșarte și, adunându-ne puterile, să facem din «Muzeul Asociațiunii» o instituțiune vrednică de numele ce-l poartă. Căci azi di o clădire pompoasă, a destina un etagiu întreg (8 odăi) pentru colecțiunile istorice și etnografice și ale ocupa cu câteva sute de obiecte, adunate la întâmplare, nu înseamnă a avea un Muzeu. Nu înseamnă mai mult, decât dorința de a-l avea, are, fără muncă continuă și sistematică, va rămânea pentru totdeauna foarte departe de ceea ce e trebuie să fie un muzeu” (Tăslăuanu 1909a, p. 60).

Deși îngrijorat de lipsa fondurilor - „n'avem nici o sumă în budgetul Asociațiunii pentru înzestrarea Muzeului. Atunci, când s'a făcut zidirea pentru «Muzeul Asociațiunii» s'a scăpat din vedere că înzestrarea, instalarea și întreținerea lui reclamă cheltueli însemnate, fără de cari e menit să rămână o instituțiune predestinată morții” - continuă într-un ton hotărât „Nu există greutate, care să nu se poată învinge prin muncă și stăruință. De aceea datoria noastră e să înzestram «Muzeul Asociațiunii» cu mijloacele pe cari le aveam, și după cum spuneam, cât mai curând, căci străinii și mulți amatori adună, pe capete, toate lucrurile vechi și prețioase, cari ar trebui să rămână o avere națională păstrată cu sfințenie” (Tăslăuanu 1909a, p. 61). Identifică cine și de unde poate să colecteze artefacte care să intre în colecția muzeului și propune o structură tematică compusă din șase direcții principale:

- comuna,
- biserica și școala,
- casa și gospodăria țăranului,
- ocupațiunile țăranului (agricultura, păstoritul și creșterea vitelor, pescuitul și vânatul, industria de casă),
- porturi și tipuri țărănești,
- obiceiuri și instrumente muzicale.

De fapt, articolul *Muzeul Asociațiunii* se constituie într-un apel public pentru strângerea obiectelor care să înzestreze colecția. Titlul are o notă de subsol care subliniază acest aspect „Rugăm ziarele noastre să binevoiască a da acestui articol o publicitate cât mai întinsă, fie reproducându-l în întregime, fie dându-l în rezumat” (Tăslăuanu 1909a, p. 59). Apelul nu rămâne fără răspuns. Ca dovadă Tăslăuanu publică în numărul următor al revistei, un nou articol *Muzeul Asociațiunii*, restrâns de această dată, prin care mulțumește celor care au contribuit la sporirea colecțiilor, unii dintre ei fiind și nominalizați. Un aspect interesant pe care îl remarc este că face o precizare extrem de importantă, care

în zilele noastre se subscrie principiului autenticității „Atrag atențiunea celor ce vreau să mai dăruiască asemenea păpuși să nu le îmbrace în haine nouă făcute după modele vechi, ci să le îmbrace în hainele originale fie chiar și uzate ale ținutului sau ale unei comune anumite. E și mai ușor și mai ieftin. Cauți hainele vechi caracteristice la mai multe familii bătrâne din comună și îmbraci păpușa întocmai... Cum au să fie aceste păpuși în muzeu, se poate vedea dintr-o ilustrație apărută în «Luceafărul» Nr.11/1909, în care se reproduce câteva din muzeul Skansen din Stockholm, unde sunt mai cu îngrijire făcute” (Tăslăuanu 1909b, p. 190).

Sporirea colecției vine însă cu o nouă problemă, cea a păstrării pieselor, în termenii de azi a conservării științifice. Evident că experiența de la noi la acea dată era modestă. De aceea, după o documentare la Muzeul din Sibiu și la Muzeul de Artă Națională din București, care nu îl satisface, („dar în aceste nu am putut afla ceea ce căutam”) face o călătorie la Budapesta, Frankfurt, Nürnberg și München, unde se documentează la câteva mari muzee. În raport spune: „M-am dus deci la muzeul etnografic din Budapesta, unde, în sfârșit cu o amabilitate și bunăvoință rară, mi s-au arătat toate tainele lucrărilor dintr-un muzeu etnografic, așa cum se practică astăzi pretutindeni” și continuă „Munca cea mai grea și migăloasă e prepararea diferitelor obiecte pentru a le apăra de moli, de carii, de rugină și de mucegai pe cari noi fără ajutorul personalului și localului necesar nu le putem săvârși.” (Tăslăuanu 1910, ms., fila. 9-10).

Despre experiența germană, în același raport, face următoarea mențiune: „cunoștințele mele despre felul lucrărilor din muzeu le-am completat cu ocazia călătoriei ce am făcut-o în Germania în octombrie trecut, când am vizitat Muzeul etnografic din Frankfurt a/M., vestitul Germanisches Museum din Nürnberg, Deutsches și National Museum din München” (Fig. 5).

Cunoștințele acumulate le va aplica în 1909 când realizează primul tratament din România de conservare activă a țesăturilor din colecția de textile cu sulfură de carbon descris în raportul de activitate pe anul 1909. „Cu ajutorul acestei substanțe am reușit să stârpesc cu desăvârșire moliile și prin curățenie continuă să țin colecțiile din muzeu în stare bună”. Tot el este cel care adoptă principiul aranjării colecției pe grupuri în funcție de materia primă din care sunt confecționate și realizează etalarea – depozitarea obiectelor în piese de mobilier special confecționate. Patrimoniul muzeal se structurează acum în trei sectoare distincte: lemn și ocupații țărănești, porturi și obiceiuri și industrie casnică.

Dacă privim cu atenție documentele fotografice păstrate din acea vreme, realizăm că prin modul de abordare și rezolvare a problemelor în Muzeul Asociațiunii ne aflăm în fața unor soluții ce se bazează pe concepte de reală valabilitate și foarte moderne. Principiul tipodimensionării este unul care se utilizează în prezent și care este extrem de bine ilustrat în fotografiile de arhivă păstrate în colecția CNM ASTRA (Fig. 2-3). În dorința de a arăta cât mai mult din colecția unui muzeu, funcționează conceptul modern de depozit vizitabil sau de depozit-expoziție iar colecțiile ASTREI erau etalate foarte aproape de ceea ce înseamnă acesta.

Unul din factorii care au contribuit la dezvoltarea sistemului de etalare-depozitare este continua îmbogățire a patrimoniului. Astfel, în 1918, de la 3.000 de obiecte Muzeul ajunge să înregistreze 30.000 de obiecte, iar în 1921 colecția depășește 52.000 de piese. La acest volum uriaș se impunea și o organizare corespunzătoare. Discutăm la acel moment de 8 colecții după următoarea structură: obiecte etnografice – 15.214, obiecte arheologice – 3.808, obiecte industriale - 860, obiecte bisericești - 845, obiecte artistice - 430, obiecte de patrimoniu economic - 380, obiecte școlare – 1.200 și obiecte de știință naturală – 29.304.

Merită să menționăm că după 1910, sub conducerea aceluiasi lui Octavian C. Tăslăuanu, bibliotecarul Ioan Banciu a reorganizat fondul de carte, înființând și o secțiune a manuscriselor și cărților vechi. S-a creat o secțiune a ziarelor și revistelor și una a manualelor școlare. Aranjarea cărților în depozit s-a făcut conform principiului tipodimensionării, după mărime, având ca model sistemul Bibliotecii Academiei Române.

După anul 1928, an în care Coriolan Petreanu într-un raport privind starea muzeelor, numește Muzeul Asociațiunii „Muzeu Național al Românilor” în semn de prețuire, de apreciere a valorilor colecțiilor, sub influența crizei economice, a anilor de război, și poate a diminuării a conștiinței valorii, asistăm la o perioadă de regres. Muzeul intră într-un con de umbră, anul 1950 fiind practic punctul în

care se încheie istoria muzeului în sediul Palatului Astrei. Singurul lucru care ne mai amintește de vechiul muzeu este inscripția de pe fațada clădirii - Muzeul Asociațiunii - ce a supraviețuit schimbărilor, războaielor, refacerilor fațadei, vremurilor. Actul desființării Muzeului după unii cercetători, poate fi interpretat ca o măsură ordonată de Moscova, de ștergere a tuturor semnelor identității culturale a popoarelor anexate sistemului comunist, a instituțiilor care cultivau conștiința propriei identități culturale (Gangolea 2002, p. 245). Inventarele sunt preluate de Muzeul Brukenthal, fiind mutate precipitat și dezordonat fapt ce a adus importante prejudicii integrității colecției. Din întreg patrimoniul muzeului, cuprinzând 50.000 de obiecte (Bucur 2002, p. 31), din care cea mai mare parte o formau colecțiile de etnografie și artă populară, au fost salvate doar 8.500 obiecte etnografice, transferul la Muzeul Național Brukenthal făcându-se fără respectarea indicațiilor formulate în actul de desființare privind predarea cu inventar, prin proces-verbal, a întregului patrimoniu.

În *Luceafărul* nr. 11 din noiembrie 1942, apare în rubrica *Gând și faptă* un articol comemorativ *La moartea lui Octavian C. Tăslăuanu* semnat *Luceafărul*. Următorul număr, cel din decembrie al aceluiași an, îi este dedicat (Fig. 6) între semnatarii articolelor care îl evocă pe Tăslăuanu fiind Agârbiceanu, Ion Dăianu, Petre Poruțiu. Victor Papilian îi dedică un articol *Oct. Tăslăuanu* în care spune „a vorbit mult și a tăcut mult. Va rămâne fără îndoială pentru istoria literară ceea ce el a vorbit, va rămâne pentru noi, pentru Marea obște română, mai ales acea risipă de avânt nescrisă, nevorbită, nemărturisită, care va încălzi poate anonim întreaga obște română, avânt pe care marea lui simțire la elaborat în reclusiunile tăcerii. Pentru noi tăcerile lui Oct. Tăslăuanu rămân un perpetuum mobile în care, fără să vrem, suntem prinși. Oct. Tăslăuanu a fost înmormântat prin colectă, de la mână la mână, a prietenilor și cunoscuților. Soarta a impus prin moarte un nou simbol, cel al solidarității. Oamenii când își întind mâinile, indiferent de cauză, fac un jurământ. Și cele mai trainice jurăminte sunt cele izbucnite în tăcerea solemnă a morții” (Papilian 1942, p. 457).

Am insistat asupra acestor aspecte din două perspective. Deși activitatea lui Octavian C. Tăslăuanu în ceea ce înseamnă domeniul conservării științifice este semnificativă, marcând definitiv istoricul domeniului este cvasinecunoscută și ca atare am considerat necesară această restituire. Pe de altă parte, anul 2015 a fost marcat de aniversarea a 40 de ani de la înființarea laboratoarelor zonale de conservare și restaurare. Acțiunile din întreaga țară subsumate acestei aniversări pot induce falsa ipoteză că restaurarea și conservarea din țara noastră au început în urmă cu patru decenii, lucru care nu este adevărat, datele existente dovedind că în urmă cu mai bine de 100 de ani la Muzeul Asociațiunii, la Sibiu existau aceste preocupări.

BIBLIOGRAFIE

Surse arhivistice

Arhivele Naționale Sibiu, Fondul ASTRA III 32, Procese verbale 1910, p. 25-26.

Colecția de grafică documentară - CNMASTRA (nr. inv.: 1477-r, 1478-r, 1480-r).

Colecția de fotografii - CNMASTRA (nr. inv.: 12667, 48332)

Tăslăuanu, 1910 - Oct. C. Tăslăuanu, *Raport cetit în ședința Comitetului Central din 10 martie 1910*, ms., Arhivele Naționale Sibiu FOND ASTRA 294/1910, fila 1-14.

Publicații

Bucur 2002 - Bucur, Corneliu, *Paradigmele istorice și moderne ale Muzeului „Astra”*, în *Muzeul ASTRA. Istorie și destin, 1905 - 2000*, Sibiu, Editura „ASTRA Museum”, 2002.

Gangolea 2002 - Gangolea, Cornelia, *Secția de artă populară a Muzeului Brukenthal (1956 - 1990)*, în *Muzeul ASTRA. Istorie și destin, 1905 - 2000*, Sibiu, Editura „ASTRA Museum”, 2002, p. 245-258.

Grama 2002 - Grama, Ana, *Începuturile etnomuzeografiei românești transilvane. Muzeul „Asociațiunii” până în anul 1913*, în *Muzeul ASTRA. Istorie și destin, 1905 - 2000*, Sibiu, Editura „ASTRA Museum”, 2002, p. 47-184.

Opriș 1984 - Opriș Ioan, *Istoria muzeelor din România*, Editura Museion, București, 1984.

Opriș 2002 - Opriș, Ioan, *Muzee și colecții din România*, Editura Enciclopedică, București, 2002.

Papilian 1942 - Papilian, Victor, *Octavian Tăslăuanu și drama tăcerii*, în *Luceafărul*, II, nr. 7-8, 1942, p. 457.

Sterca, Tăslăuanu 1908 - Sterca-Șuluțiu, Iosif, Tăslăuanu, Oct. C., *Raportul general al Comitetului Central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» către adunarea generală, convocată în Șimleu, la 7 și 8 August st. n.1908.*, în *Transilvania*, nr. II, aprilie - iulie, 1908, p. 17-32.

Tăslăuanu 1908 - Tăslăuanu, Oct. C., *Asociațiunea. Adunarea generală din Șimleu*, în *Luceafărul*, Nr. 17, Sibiu, 1 sept.1908, p. 407-416.

Tăslăuanu 1909 a - Tăslăuanu, Oct. C., *Muzeul „Asociațiunii”*, în *Transilvania*, nr. II, aprilie - iulie, 1909, p. 59-69.

Tăslăuanu 1909 b - Tăslăuanu, Oct. C., *Muzeul „Asociațiunii”*, în *Transilvania*, nr. III, iulie-Septembrie, 1909, p. 190-191.

Țipu 2007 - Țipu, Corina, *Octavian C. Tăslăuanu*, Biblioteca Județeană ASTRA, Sibiu, Seria Personală, nr. 15, Sibiu, 2007.

<http://www.bjastrasibiu.ro/istoric.htm> 23.03.2013

Fig. 2. Expunerea ceramicii în expoziția Asociațiunii, Colecția Grafică documentară, C.N.M. ASTRA, nr. inv. 1480-r

Exposure ceramics in the Association exhibition, Documentary Graphics Collection, C.N.M. ASTRA, no. inv. 1480-r

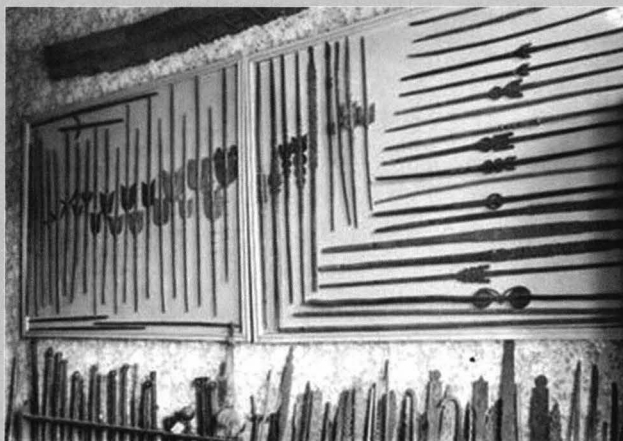

Fig. 3. Expunere obiecte din lemn, Colecția grafică documentară, C.N.M. ASTRA, nr. inv. 1477-r

Exposure wooden objects, Documentary Graphics Collection, C.N.M. ASTRA, no. inv. 1477-r

Fig. 4. Imagine a unui interior reconstituit în Muzeul Brukenthal, Expoziția de artă populară, Colecția de fotografii, C.N.M. ASTRA, Nr. inv.12667

Picture of an interior reconstituted in Brukenthal Museum, Folk Art Exhibition,
Photo Collection, C.N.M. ASTRA, no. inv. 12667

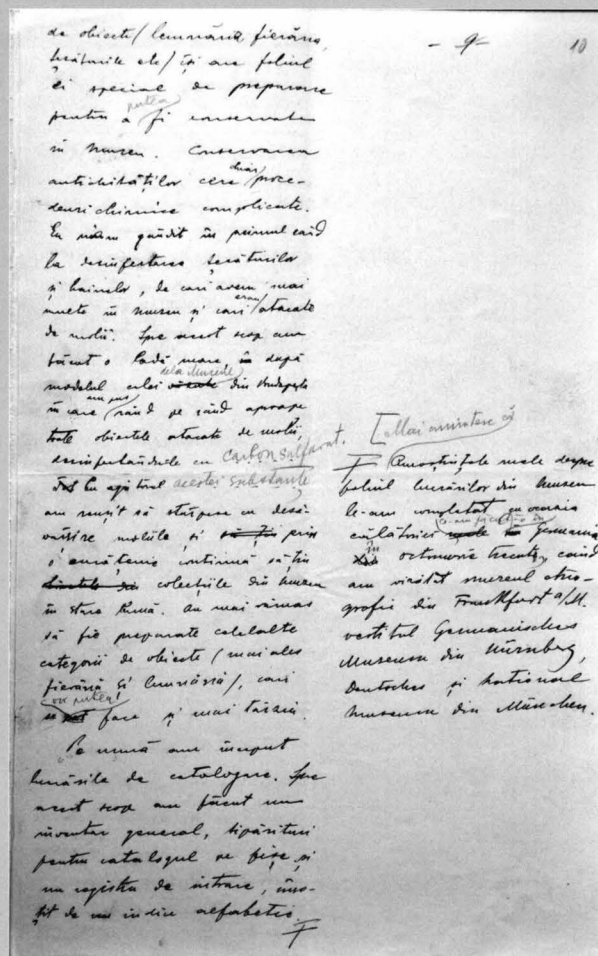

Fig. 5. Fila 10 din Octavian C. Tăslăuanu, Raport cetit în ședința Comitetului Central cetit în ședința Comitetului Central din 10 martie 1910, ms., Arhivele Naționale Sibiu, FOND ASTRA 294/1910

Tab 10 of Octavian C. Tăslăuanu, Raport cetit în ședința Comitetului Central cetit în ședința Comitetului Central din 10 martie 1910, ms., National Archives Sibiu, ASTRA FOND 294/1910

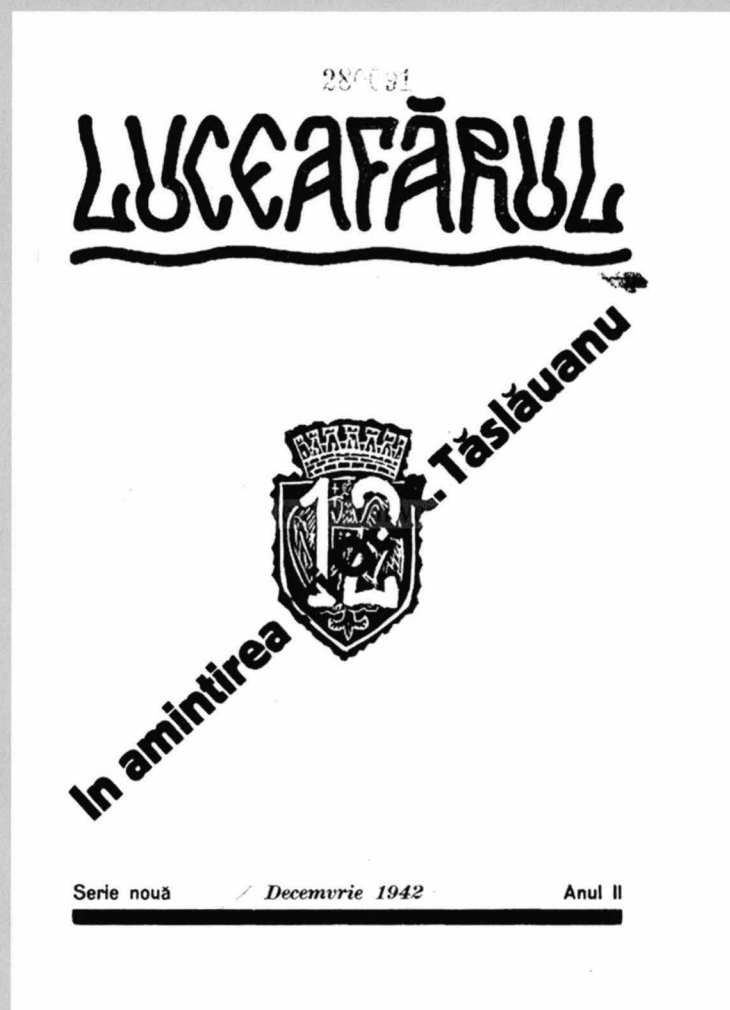

Fig. 6. Coperta numărului 12/1942 din revista *Luceafărul*, dedicat amintirii lui Oct. C. Tăslăuanu

Cover of *Luceafărul* magazine, 12/1942, dedicated to the memory of Oct. C. Tăslăuanu